PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:

Veliký sborník I.–III.	55,–
Trebník	22,80
Pravoslavný katechismus (český a rus.)	9,50
Dr. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	25,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. Aleš: **Liturgika** (česká)	2,85
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Dr. J. Novák: **Sociální aspekt pravosl. ethiky**	17,–
Prof. Berezovský: **Dogmatika** (I. a II. diel)	30,–
Prot. Leixner: **Všeobecné dějiny církevní**	27,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	8,55
Metr. Jelevferij: Na Božej nive (rus.)	7,60
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie a výtvar. umenia**	15,–
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,–
Praktický trebnik	40,–
Teologický sborník I.	54,–
Teologický sborník II.	56,–
Základné bohoslovie	24,–
Cirkevný kalendár	10,–

Budúce číslo vyjde 10. februára 1969.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, **Prešov**, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 230-81. Vedie red. rada. **Vedúci a zodp. redaktor** prof. dr. P. Kernaševič. **Technický red.:** prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Východoslovenské tlačiarne, n. p. Košice, závod Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: Pošt. novinový úrad, Jindřišská ul. 14, Praha 1. — Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

Ch. 2, 3, 5, 9, 12.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XV. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 1/1969

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti,

Najsamprv Vám prajem, aby sa Vám v novom roku 1969 všetkým veľmi dobre vodilo, aby bol milý Pán Boh neustále s Vami a ukazoval Vám cestu k dobru, láske, spravodlivosti a poslušnosti voči Vašim rodičom. Teraz Vás, milé moje, musím oboznámiť s jedným listom, ktorý ukazuje, že nie všetky deti sú šťastlivé a že o to šťastie sa ozaj musíme usilovne modliť! Píše žiačka Johana Kiraľová z Cejkova, okr. Trebišov a list je adresovaný pravoslávnym deťom do Šumperka, ale keďže je taký pekný, uverejňujeme ho aj my:

„V našom Odkaze sv. Cyrila a Metoda som sa dočítala, že deti zo Šumperka by rady vedeli, ako sa my máme. Tak som sa teda rozhodla napísať tento list.

Chodím do 7. triedy, bývam v obci Cejkov, kde sme sa všeličoho dožili, ešte aj toho, že nášho kňaza zbili. Už teraz, i keď som malá, veľmi o tom rozmýšľam, že každý národ a každé náboženstvo má nejaké právo, a prečo my, pravoslávni veriaci, sme tak prenasledovaní! Keď ideme do školy, alebo aj v škole za nami pokrikujú, že sme pravoslávni. Gréckokatolícke deti píšu o nás plagáty. Nemôžeme chodiť do chrámu a ani na náboženstvo. My, deti pravoslávnej cirkvi, sme veľmi nespokojné. Nedávno nám náš otec duchovný Jozef Frický dal krásne vymaľovať chrám Boží. Náš kňaz sa o všetko staral, aby sme mali pekný chrám, aby sme sa mali kam ísť modliť a teraz musíme celé dni presedieť doma. Prečo len my, deti na východnom Slovensku, už v mladom veku musíme prežívať toľké krivdy! Písať by som mohla ešte veľa, všetko, čo sme v našej obci prežili. To je veľmi smutná vec, keď človek má dobrého priateľa, ako sme my mali a snáď ešte budeme mať: dobrého kňaza, a toho nám násilím berú. Aj preto som sa rozhodla napísať tento list a poprosiť deti zo Šumperka, aby sa za nás modlili, aby sme my, deti na východnom Slovensku, mali pokoj tak, ako ho majú deti iných náboženstiev.“

Toľko vraví list jednej z Vás; až sa človeku tisnú slzy do očú. Áno, Johanka, budeme sa za naše deti modliť. Nezabudni, že v takých dobrých deťoch ako si ty, je budúcnosť našej drahej cirkvi. A v tom je povzbudenie z Tvojho listu pre nás všetkých. Až Ti bude clivo, napíš nám zasa a vzájomne sa potešíme.

Detičky! Už ste všetko zo stromčeka spapkali? A už ste sa sánkovali? A škola, ide polrok, tak sa učte, aby z Vás vyrástli vzdelaní ľudia, pýcha nás všetkých. Jednoducho v novom roku sa do každej práce pustite s chuťou. Napíšte mi, čo ste robili o Vianociach a čo Vám doniesol Isusik? A za pekné listy Vám nabudúce porozprávam zasa peknú rozprávočku. Keď by ste chceli niečo iné, stačí napísať, o čom to má byť

tete Helene.

Privítajme Nový rok s radosťou...

Tak starý rok sa nám už skončil a nový rok 1969 sa začal. Na jeho prahu hodnotíme výsledky svojej práce v minulom roku na všetkých úsekoch, či už výsledky hospodárske, alebo kultúrne. Veriaci človek preveruje stav svojho života tiež zo stránky kresťansko-etickej. Keď človek žil dobre a dobre pracoval, jeho srdce je naplnené radosťou a spokojnosťou a taký človek sa cíti šťastným. Niekto zasa rozumie pod slovom „šťastie“ uskutočnenie iných túžob, ale tak či onak, úplné šťastie a duševné uspokojenie sa podobá duchovnému zdokonaľovaniu sa, čo znamená uskutočnenie ideálov, ku ktorým smerujeme a ktoré sú cieľom nášho života. Preto si na Nový rok blahoželáme k novému šťastiu a želáme si vzájomne ako v osobnom, tak aj v spoločenskom živote veľa úspechov, zdravia a šťastia.

Je to podobné, ako keď pred odchodom na ďalekú cestu sa obraciame k Pánu Bohu s prosbou o pomoc, aby nás Pán na ceste chránil od všetkého zla. Na Nový rok zasa predovšetkým

ďakujeme Pánu Bohu za všetky Jeho milosrdenstvá a milosť, ktorá nás vždy chránila v uplynulom roku, a nielen v ňom, ale počas celého nášho života. Úprimne prosíme Pána Boha o Jeho požehnanie, o požehnanie pre celý svet, o mier a o štedrosť voči našej pravoslávnej cirkvi, o silu, ktorou by sa mohla brániť nežičlivcom, aby sme mohli prežiť nový rok v dobrom zdraví, aby sme mali pracovné úspechy v našich činoch „vo vsjakomu blahočestiji i čistoti".

Na prahu nového roku sa zastavme a pouvažujme o novoročných duchovných úlohách, ktoré nám ukladá naša svätá pravoslávna cirkev: táto cirkev sa obracia ku svojim veriacim s výzvou, aby naďalej kráčali cestou svojej pradedovskej pravoslávnej viery, cestou cností, cestou života našich spravodlivých predkov.

Predovšetkým sv. evanjelium nás vyzýva, aby sme milovali Pána Boha celým srdcom, celou dušou, celým rozumom a celou svojou silou (Luk. 10, 27). Čo to však znamená milovať Boha „celým srdcom"? Srdce — to je oblasť našich citov, zdroj a miesto nášho duchovného života. V srdci každého z nás sú city dobré i zlé, hriešne i spasiteľné (Mat. 12, 34—35). Keď rozvíjame v našom srdci všetko čisté, dobré, múdre, spasiteľné, môžeme srdcom milovať Boha a „vidieť" Ho práve vo vlastnom srdci (Mat. 5, 8). Preto snáď sa aj pri príležitosti veľkých sviatkov, teda i Nového roku, zdravíme vzájomne „z celého srdca"", zo srdca čistého, prajeme jeden druhému len to najlepšie, najmä dobro a lásku, čo je základom dobrých vzájomných vzťahov medzi ľuďmi.

Veriaci človek na to nemá zabúdať, keď sa rozhodol vykoreniť zo svojho srdca nerozum, nedôveru, zlo, surovosť, keď chce, aby nový rok bol preňho ozaj rokom obnovy svojho „ja" cestou tajiny pokánia. Veď ešte v detstve každý kresťan sľúbil zriecť sa zla v tajine sv. krstu, sľúbil slúžiť Bohu v presvedčení, že skutočne tak bude žiť a duchovne rásť, t. j. dvíhať sa na stupeň dôstojnosti človeka — kresťana. Keď sme nežili takýmto duchovným životom, ale Pán Boh napriek tomu zo svojej milosti nás nechal sa dožiť Nového roku a keď nádej a rozhodnosť ešte v nás nepohasli, privítajme Nový rok s radosťou a nádejou, že napravíme svoje vlastné chyby a s Božou pomocou vkročíme na cestu pravej viery a cnostného života. O veľkú milosť nám treba prosiť nášho Otca, pamätať na myšlienku biblického mudrca: „Každé telo ostarie ako tráva" (Sir. 14, 18). Lebo taký je zákon pozemského jestvovania. Spolu s dobrom, radosťou a kľudom nás stretávajú aj negatívne javy, ktoré nás sprevádzajú naším životom. Sú to choroby, utrpenia, pokušenia a iné. Naša pravoslávna východná kresťanská cirkev spolu so svojimi veriacimi na prahu nového roku spomína, ako sa tešila zo svojich duchovných detí, spomína však aj na to, ako trpela a trpí „zásluhou" neprajníkov pravoslávia. Ale predsa len táto cirkev pevne stála a stojí pod ochranou samotnej svojej Hlavy, Hospoda Isusa Christa, založená a rozšírená apoštolmi, upevnená vselenskými sobormi, dokázaná sv. otcami, skúšaná tisícročiami. Pravoslávna cirkev vždy ochraňovala i ochraňuje všetko to, čo je čisté, sväté, neporušené. I dnes, práve tak, ako inokedy volá svoje duchovné deti k sebe, do svojho lona, kde sa vždy cítili a kde sa i budú cítiť ako doma, budú medzi vlastnými, medzi tými, kde rástol ich duchovný život.

S takými novoročnými pobožnými úvahami vstupujeme do nového roku a s nimi v novom roku i budeme žiť. Potrebujeme k tomu Božie požehnanie, pokoj, mier pre upevnenie pravoslávnej východnej Christovej cirkvi, pre blaho našej vlasti a celého ľudstva.

† Cyril, biskup michalovský

BOHOZJAVENIE

Sviatok Pokrstenia Pánovho odhaľuje so zvláštnou dôslednosťou veriacim tajomstvo spásy človeka.

V priebehu tridsiatich rokov Isus Christos žil utiahnutým životom a s výnimkou rozhovoru s učiteľmi židovskými v jeruzalemskom chráme, nijako neprejavil svoje božstvo. V tých rokoch Christos **„tajil pred človekom božstva svojho silu"**.

Odhalenie božstva Isusa Christa a zjavenie Jeho slávy ako Jednorodeného od Otca sa prvýkrát uskutočnilo v deň Jeho krstu. Svätí otcovia a skladatelia bohoslužobných piesní zvlášť zdôrazňujú slávnostný a všeľudový charakter tejto udalosti, ktorá sa stala na Jordáne, a jej spojenie so znovuzrodením celého ľudstva. Potvrdzuje to ten fakt, že svedkami Pokrstenia boli všetci ľudia prichádzajúci k Jordánu, a zvlášť sám Krstiteľ, najväčší zo starozákonných prorokov. Ján Krstiteľ videl nebo, ktoré sa otvorilo a počul nebeský hlas. Bolo to zjavenie sa Ducha svätého a hlas Boha Otca. **Zraku Jána Krstiteľa sa otvorilo nové tajomstvo Presvätej Trojice, tajomstvo Boha v Trojici osláveného a uctievaného.**

Sviatok Pokrstenia Pánovho **je nerozlučiteľne spojený v duchovnom živote pravoslávneho kresťana s tajomstvom pokrstenia a myropomazania.** Pre každého krsteného, nech by sa krst konal v ktorýkoľvek deň v roku, sa koná posvätenie vody, ktoré je

podobné posväteniu v deň Bohozjavenia. To znamená, že sila udalosti Pokrstenia Pánovho prebýva v cirkvi, v nej prebýva i milosť posvätenia vody jordánskej. **Každý kresťanský krst je krstom vo vodách jordánskych, lebo voda na krst sa žehná posvätením jordánskym.**

Poklňme sa dnes, drahí bratia a sestry, v duchu a s radosťou, dnes oslávenému Isusu Christovi, pokrstenému v Jordáne, lebo tým posvätil a doposiaľ posvácuje podstatu vody.

— BC —

Sv. apoštol Timotej

Sv. apoštol Timotej, pamiatku ktorého spomíname 22. januára, bol jedným z najbližších žiakov a spolupracovníkov sv. apoštola Pavla. Pôvodom bol z mesta Listry v Malej Ázii. Apoštol Pavel po pokrstení Timotejovom, keď videl jeho horlivosť voči kresťanskej viere, vzal si ho k sebe, a odvtedy sa Timotej stal neodlučiteľným spolupracovníkom a spolucestovateľom sv. ap. Pavla. Napokon ho apoštol Pavel za jeho kazateľskú činnosť v rôznych mestách rukopoložil na biskupa Efezskej cirkvi a napísal mu dve poslania, ako predstaviteľovi Božej cirkvi.

V týchto poslaniach-epištolách sv. apoštol Pavel napomínal svojho duchovného syna a biskupa Efezskej cirkvi, aby nezanedbával dar, ktorý v ňom je a ktorý mu bol daný prorockým slovom, keď zbor starších skladal na neho ruky, aby tomu žil, aby jeho napredovanie bolo všetkým zjavné (1 Tim. 4, 14—16). Poučoval ho, ako treba obcovať v dome Božom, ktorým je cirkev živého Boha, ten stĺp a základ pravdy (1 Tim. 3, 15); upozorňuje Timoteja, aby ako biskup prenáhlene nikoho nevysvácoval na kňaza, aby sa zachoval čistým, aby v sebe roznecoval dar Boží, ktorého sa mu dostalo prostredníctvom Pavlovým, totiž rukopoloženie na biskupa Efezského (1 Tim. 5, 22; 2 Tim. 1, 6).

Sv. apoštol Timotej bol 15 rokov biskupom v Efeze a zomrel mučeníckou smrťou v roku 93.

Z týchto skromných riadkov môžeme poznať, že apoštoli Pavel, Peter, Ján a iní, nakoľko sa cirkev rozrástla, skladali ruky, vzývajúc milosť Ducha, z vôle Syna Božieho a Boha Otca, a rukopoložených ustanovovali pre službu veriacim a cirkvi Christovej apoštolskej.

Sv. apoštol Pavel, predvídajúc svoju mučenícku smrť, pozval do Miléta biskupov a presbyterov z Efezu a poprosil ich, aby žili bezúhonne a kázali evanjelium milosti Božej (Skut. 20, 16—38), čo sa deje až dodnes.

Prot. A. Omeljanovič.

OZNÁMENIE.

Objednali ste si už Pravoslávny cirkevný kalendár na r. 1969?

Cteným odberateľom pravoslávnej cirkevnej tlače oznamujeme, že vyšiel z tlače Pravoslávny cirkevný kalendár na rok 1969 v reči rusko-ukrajinskej alebo v reči českej a slovenskej. Upozorňujeme, že tieto naše kalendáre obsahujú ako nový, tak aj starý kalendárny štýl a mnoho zaujímavých článkov. Cena kalendára Kčs 10,—. *Objednávky prijíma obchod PETRA v PREŠOVE.*

Pokoj ľuďom dobrej vôle

„Sláva na výsostiach Bohu, a na zemi pokoj..."

Táto čarovná anjelská hymna už tisíc rokov hrejivým pocitom naplňa srdcia nášho ľudu pod zasnenými Karpatami a dáva mu nádej na lepší a šťastnejší život a na tak túžobne očakávaný pokoj.

Keď sa zamyslíme nad významom vianočných chválospevov, zisťujeme, že je v nich uložená veľká múdrosť, kúzlo, ktoré má tú silu, že roztrúsené deti Karpát zhromažďuje k rodičovskému stolu a veru každému sa žiada vo vianočnej idyle vydýchnuť si zhlboka v kruhu svojich najmilších, v pokoji od každodenných útrap tohto sveta.

Takáto pokojná atmosféra by sa mala prejaviť nielen v kruhu blízkej rodiny, ale by mala panovať medzi všetkými ľuďmi dobrej vôle na našom rodnom východnom Slovensku bez rozdielu náboženského, národnostného a politickej orientácie. Žiaľ, láska človeka k človeku je zatieňovaná v tomto čase egoistickými prvkami. Jeden druhého urážame; jeden druhému nedávame priestor k uplatneniu zákonnej existencie, jednotu nášho ľudu trieštime pre cudzie záujmy, a tak prechádzame od jedného extrému k druhému, čo je na škodu našej vzájomnej spolupatričnosti. **Humánnosť, tolerancia, koexistencia, to sú len rečové pojmy, a nie praktická realita v našom každodennom živote.**

V tomto článku mám na mysli predovšetkým našu cirkevnú problematiku. Tá nás najväčšmi bolí a uráža, lebo je fakt, že náš ľud donedávna zocelený v jednej pravoslávnej rodine, najmä u veriacich rusínskej a ukrajinskej národnosti, dnes sa rozdelil na dva tábory. Tu platí latinské príslovie: **„Duobus litigantibus, tertius gaudet"** — kde sa dvaja hádajú, tretí sa raduje, a toto by si mal vziať k srdcu náš ľud ako lekciu. **Jední zostali vo svojej pradedovskej pravoslávnej viere a tí druhí sa odtrhli od Matky cirkvi a späť sa vrátili do 300-ročnej únie.** Betlehemské Dieťa sa

takto stáva príčinou nenávisti, čo je paradoxné v kresťanskej rodine, **Christove rany znova krvácajú rozjatrované neukáznenými deťmi, Christove rizy roztrhnuté v roku 1054 nikdy nie pre náboženské, ale mocenské ciele a pred dvomi rokmi obojstranným zrušením kliatby ako západnej, tak východnej cirkvi znova zošívané, teraz povolením únie sú nanovo trhané, čím ekumenická aktivita medzi oboma spomínanými cirkvami je takto nezodpovedne marená a tak narušovaná náboženská znášanlivosť.**

Hodnotiac túto našu náboženskú problematiku zdôrazňujem, že o nás vie celý svet a živo sa zaujíma o priebeh procesu, ktorý prežíva naša cirkev. **Tak Svetová rada cirkví, ktorá združuje všetky nekatolícke cirkvi sveta, veľmi bedlivo sleduje, ako je postupované voči našej cirkvi.** Stály a živý záujem prejavuje o nás Jeho Svätosť Atenagoras, patriarcha vselenský-carihradský, ktorý okrem iného podpísanému autorovi tohto článku píše, aby sme boli v Jedinej Svätej Všeobecnej a Apoštolskej Cirkvi vytrvalí, nepadali duchom a utiekali sa o pomoc k Bohorodičke, a doslovne píše toto:

„Náš duchovný synu, láska, milosť a pokoj Boží nech je s Tebou. Už od prvých storočí kresťanstvo východného Pravoslávia bolo vždy úzko späté s osobnosťou Matky Božej Panny Márie a veriaci vždy žili pod jej ochranou" — a ďalej pokračuje: *„kresťania Západu a Východu, práve dnes sme povolaní k spoločnému poznávaniu jedni druhých, pre našich priateľov, pre známych a neznámych a sme v tomto hrejivom pocite a v tej veľkej istote, že patríme do jednej Cirkvi. My zápolíme o každého nie pre pápežské, alebo koncilné rozhodnutia, ale pre skutočnosť a skutočnosť je tá, že sa usilujeme o zjednotenie a jedného dňa nastane žiariace ráno novej jari kresťanov, tak očakávanej po celé stáročia. V tomto hnutí jednoty nehrá úlohu otázka rozdielu jednej cirkvi medzi druhou, ale pomer a vzťah cirkví ku Christovej jednote, ani pochybnosť jednej, alebo druhej cirkvi, ale znovuoživenie Jednej Svätej Všeobecnej a Apoštolskej Cirkvi v koexistencii Západu a Východu, ako sme žili do roku 1054, cez teologické rozdiely, ktoré v tejto epoche už existovali".*

Živý záujem prejavujú o osud našej pravoslávnej cirkvi na východnom Slovensku aj sesterské pravoslávne cirkvi ako Ruská, Bulharská, Srbská a ostatné autokefálne pravoslávne cirkvi, ktoré na stránkach svojich časopisov oboznamujú svojich čitateľov s neblahými pomermi našej cirkvi, ktoré nie sú zavinené našou vinou.

Medzi všetkými najviac s nami spolucítia naši rodní bratia v USA a v Kanade. Na svojich zasadnutiach, v svojich novinách oboznamujú americký kontinent s tým, ako náš pravoslávny ľud je utláčaný. Americká

pravoslávna mládež vyjadruje s nami solidaritu a prosí nás, aby sme zverejnili jej prijatú rezolúciu, čo činíme s radosťou a doslovne dávame jej plné znenie:

„REZOLÚCIA

Americká karpatoruská mládež (A.C.R.Y.), organizácia mládeže Americkej karpatoruskej pravoslávnej eparchie, pod vedením Vysokopreosvieteného Metropolitu Oresta P. Čorňáka a Preosvieteného biskupa Jána R. Martina, na svojom zasadnutí 24 Konvencie v Perth Amboy, N. J. dňa 1. septembra 1968, jednohlasne ostro odsudzuje nekresťanské a protiviace sa ekumenickému hnutiu metódy proti pravoslávnej cirkvi, našich bratov a sestier v Československu.

Zároveň Konvencia jednohlasne vyjadruje svoju solidaritu a morálnu oporu svojim pravoslávnym bratom a sestrám v ich spravodlivom boji pre zachovanie ich pradedovskej viery, akú oni zdedili od našich slovanských apoštolov a vierozvestov svätých Cyrila a Metoda.

Konvencia súčasne vyzýva svojich členov a prívržencov písať svojim príbuzným a známym v Československu a súčasne ich povzbudzuje, aby zostali oddanými, pevnými, voči svojej pravoslávnej viere a sú ochotní podať ruku materiálnej pomoci.

Americká karpatoruská mládež."

Obraciame sa k Vám, drahí bratia a sestry, nehľadajme to, čo nás rozdvojuje, ale čo nás spojuje a spojuje nás Bohomládenec a Jeho Cirkev Svätá, ktorú ani pekelná sila nepremôže, a nie to **„mocní"** tohto sveta. Aj v týchto sviatkoch pokoja, ak len môžeme nazvať ich pokojom, **buďme si vedomí, že Spasiteľ náš Isus Christos preniká do každej situácie a za každých podmienok a je uprostred tejto kritickej doby,** lebo skutočnosť nášho života **je On, Ktorý je Pánom všetkých pánov a Kráľom všetkých kráľovstiev.**

Prot. dr. Andrej Mihaľov

Prof. dr. Peter KERNAŠEVIČ

O sv. Liturgii

(Pokračovanie.)

„Prijmite jadite..." Pri **„Amiň"** zvoní sa malým zvonkom jedenkrát. Potom berie kalich a žehnajúc ho hovorí: **„Takožde i čašu † po večeri hlahoľa"**, a potom nakloní sa a pozerajúc do kalicha hovorí: **„Pijte ot neja vsi..." „Amiň"** a druhýkrát zvoní. Potom sa modlí: **„Pominajušče ubo spasiteľnuju..."** a ďalší postup je totožný s pravoslávnym, iba že po **„Tvoja ot Tvojich..."**, to je na **„Amiň"** nasleduje tretie zvonenie malým zvončekom trikrát na znak ukončenia hlavného momentu. Dalej nasleduje epikléza, ktorá je rovnaká ako v pravoslávnom služebníku, a čo je zaujímavé, aj tu sa žehná chlieb a víno na slová: **„I sotvorí chlieb ubo sej †..."**, **„A ježe v čaši sej † ..."** a **„Preloživ † ..."**.

Vyskytuje sa tuná prvá otázka, prečo sa premenenie neuskutočňuje v momente, keď kňaz žehná chlieb so slovami: **„Blaho † sloviv, osvjativ †, preloživ..."** a **„takožde i čašu † po večeri"**, ale pri slovách ustanovujúcich, t. j. pri slovách Christových: **„Sije jesť tielo moje"** a **„Sija jesť krov moja"?** Druhá otázka: Ak sa podľa rím.- a gr.-katolíckeho učenia premenenie uskutočnilo ustanovujúcimi slovami, načo teda ešte vzývanie Sv. Ducha — epiklézis, načo opätovné žehnanie pri slovách: **„I sotvorí chlieb ubo sej † čestnoje tielo Christa Tvojeho. A ježe v čaši † sej čestnuju krov Christa Tvojeho"**, ako aj pri slovách: **„Preloživ † Duchom Tvojim Svjatym"?**

Aby vyšli z nepríjemnej situácie, títo teológovia hovoria, že oni v epikléze modlia sa nie o tom, aby Duch Svätý premenil a osvätil chlieb a víno na telo a krv Christovu, ale aby osvätil veriaci ľud, ba dokonca, ako tvrdí nebohý dr. Nikolaj Rusnak vo svojej knihe Epiklesis, str. 100, kňaz spolu s diakonom „umoljajut" čestnyje dary. Kde je tu potom logika a dôslednosť, ktorú on tak vyžaduje od pravoslávnych teológov? Veď ak sa postavíme na ich hľadisko a pripustíme, že v epiklézi sa modlíme o svietení ľudí, aký potom majú zmysel všetky nasledujúce slová epiklézy: **„nizposli Ducha Tvojeho, Svjataho na ny i na predležaščija dary sija"**, ako aj ďalšie slová: **„i sotvori ubo chlieb sej čestnoje telo Christa Tvojeho"** a **„ježe v čaše sej, čestnuju krov Christa Tvojeho" atď.?** Bolo by potom dôslednejšie, ak by títo páni teológovia buď vynechali epiklézis vôbec (ako **to u nás niektorí gr.-kat. kňazi robievali, že totiž jednoducho preškrtli celé epiklézis ako zbytočné),** alebo ešte čestnejšie, aby **prešli úplne na latinský obrad,** keď sa im tak páči, a nekazili pravoslávny obrad sv. liturgie.

Pri historickej analýze otázky o modlitbe vzývania Svätého Ducha vzniká niekoľko problémov, z ktorých každý si vyžaduje určitú pozornosť každého liturgistu. Hlavné problémy sú: **Otázka pôvodu tejto modlitby;** o jej apoštolskom pôvode, o jej používaní v prvých dobách kresťanstva a o jej forme v tých časoch a druhá otázka o tých zmenách jej formy a eventuálnych doplnkoch. Tu je potrebné zmieniť sa o rozdiele a praktike služobníkov slovanských a gréckych.

Modlitba epiklézy je ako aj všetko naše liturgické bohoslovie, modlitebné **vyznávanie známej dogmy o svätom Duchu.** Preto štúdium tejto modlitby, jej vznik, obsah, forma a prípadné zmeny je otázkou nielen historicko-archeologickou, **ale aj dogmatickou.** Nemôžeme ju brať len čiste a výlučne ako otázku liturgickú, nakoľko je to podľa cirkevného vedomia a chápania, **životná filozofia pravoslávia.** Preto tento problém, ako aj všetok **rozdiel medzi našou a katolíckou náukou je treba rozoberať predovšetkým ako problém dogmatický a až potom ako fakt dejín liturgiky a archeologický zjav.**

Rím.-katolícka cirkev, ako je nám známe, učí, že modlitba vzývania sv. Ducha nie je **potrebná pre konsekráciu eucharistických elementov.** Kňaz podľa ich učenia, je vykonávateľom tajomstva **„minister sackramenti"**; on ako nejaký **„vice-Christus"**, ako **Stellvertreter Christi"**, vlastní plnú milosť sv. Ducha tak, ako sám Isus Christos a ako taký nepotrebuje vzývať Ducha svätého. Následkom takého učenia muselo dôjsť k vylúčeniu epikléze s latinskej messi, ktorá tam bola a ktorá sa udržala ešte iba v liturgiách: **gallikánskej, mozarabskej a mediolanskej.** Počínajúc IV. storočím, zvlášť vďaka pápežovi Damasovi (366—384) rímska praktika vynechala túto modlitbu, alebo lepšie povedané, skryla ju do kontextu svojich modlitieb, čím stratila svoj význam a charakter. Konsekrácia darov koná sa u nich výlučne slovami Spasiteľa: **„Accipite, manducate, hoc est enim corpus Meum... Accipite, et bibite, ex eo omnes. Hic est enim Calix..."**

(Pokračovanie.)

„Láska k nepriateľom je znakom svätosti"

Z katechizmu sme sa učili o tom, kto je náš blížny. Je ním každý človek, priateľ i nepriateľ. O našom blížnom Isus Christos veľa učil, veď polovica jeho učenia bola len o blížnom.

Hovoril o ňom v podobenstve o milosrdnom Samaritánovi. Ako s ním máme jednať a mať k nemu vzťah, ukázal v stretnutí pri studni Jakubovej so Samaritánkou i vtedy, keď hovoril znášať krivdy, dávať, požičiavať, milovať nepriateľov a nesúdiť, lebo „ako chcete, aby vám ľudia činili, tak aj vy im čiňte podobne". (Luk. 6, 31).

Milovať človeka, ktorý nám činí neprávosť, ktorý sa na nás hnevá, praje nám len zlo, keby mohol, všemožne by nám uškodil a ešte aj horšie; zdá sa nám to ťažké, ba nemožné, ale práve, že človek to vykoná — prekoná tie prekážky, ktoré mu bránia ho milovať — v tom je skrytý ten drahokam svätosti. A nie je ani div, že jeden z najplodnejších kresťanských spisovateľov, Tertulian, o tom napísal: „Láska k nepriateľom je znakom svätosti."

Príkladný znak svätosti nám ukázal Spasiteľ Isus Christos, keď visel na kríži a prosiac za tých u Pána Boha, ktorí Ho ukrižovali bez príčiny, zvolal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia čo robia!" (Luk. 23, 34).

I príkladný nasledovník Isusa Christa, prvý mučeník arcidiakon Štefan, ktorý sa modlil za tých, čo ho kameňovali, a prosil Boha o odpustenie im: „A skloniac kolená, skríkol veľkým hlasom: Pane, nepočítaj im tento hriech! Keď to povedal usnul." (Skut. apošt. 7, 60).

Spisovateľ Štefan Baar v svojom románe „Na dekanstve" opisuje medzi iným aj matku, ktorá veľmi túžila, aby jej syn sa stal kňazom. Počas jeho štúdia vlastný brat zabil jeho otca, syn chcel prerušiť v tom žiali štúdiá a vrátiť sa domov, a ako jeho dedovia a pradedovia pracovať na gazdovstve. Keď sa stal kňazom a udeľoval prvé požehnanie, ženu otcovho brata, ktorý zabil jeho otca, trikrát pobozkal. Matku to mrzelo a veľmi sa hnevala, ale syn nie.

A teraz sa spýtajme sami seba, máme lásku k svojim nepriateľom? Milujeme ich? Či azda milujeme len svojich priateľov, čo činia aj pohania?

Veľmi málo lásky k svojim nepriateľom by sme našli a aj tá môžbyť je len pretvárkou. Len si spomeňme, koľko nepriateľstiev je medzi kresťanmi rôznych vierovyznaní, ktorí nie sú v stave si odpustiť, zmieriť sa a milovať, ako to prikázal Všemohúci, i napriek tomu, že ich predstavitelia preukazujú si navzájom úctu a lásku.

Nebojme sa prvého kroku, nebojme sa, že nedokážeme milovať nepriateľov. Ten, kto nám je veľkým nepriateľom, môže nám byť aj veľkým priateľom. Apoštol Pavel bol tiež veľkým nepriateľom Isusa Christa a nakoniec sa stal jeho najväčším priateľom a vyznavačom a mnoho iných práve takou istou cestou prešlo ako apoštol Pavel, vo vzťahu k Pánu Bohu a k svojmu blížnemu.

Spomenuté tu príklady nasvedčujú o jednom: že láska k nepriateľom je možná a pre kresťana nutná.

Štefan Horkaj, farár

Čo je to „schizma" a kto sú „schizmatici"?

V bežnej cirkevnej teórii a praxi sa často stretávame s názvom „schizma" a „schizmatik". Schizmatikmi sa vo vzájomných stykoch volajú medzi sebou niektorí inoverní kresťania. Jedni i druhí o sebe tvrdia, že ich náboženský názor a vyznanie je správne a že schizmatikom je ten druhý.

Aby sme sa presvedčili o tom, ako to v skutočnosti je, pozrieme sa, čo nám o tom hovoria náučné slovníky a dejiny. Tak v známom náučnom slovníku Ottovom čítame toto: „**Schizma** — grécky: **schídzo**, značí **štípanie**, rozštepovanie, rozkol. Je to porušenie jednoty cirkvi tým, **že niektorá časť veriacih sa oddelila od predpisov ústavy a poriadkov cirkevných, nie však v dogmatickom učení.** Takáto schizma **nastala v roku 1054 odlúčením cirkvi východnej.** Schizma nastáva i vtedy, keď sa jednota cirkevná poruší **zvolením dvoch alebo viacerých pápežov,** čo sa v stredoveku často stávalo (XIV. a XV. stor.). Dňa 9. IV. 1378 bol zvolený arcibiskup Bartolomej z Bari za pápeža pod menom Urban VI. Neskôr ho sami kardináli, ktorí ho zvolili, neuznali za pápeža a dňa 21. IX. 1378 zvolili nového pápeža Klementa VIII., bývalého kardinála Róberta. **Obaja pápeži vyhlásili proti sebe kliatbu a pustili sa do vzájomného boja, v ktorom bol pápež Klement dňa 28. IV. 1379 porazený a utiekol do Avignonu.** Tým sa západná cirkev rozdelila na dve časti — **obediencie,** lebo jedni uznávali za právoplatného pápeža Urbana VI., kým druhí Klementa VIII. Po Urbanovi nastúpili ďalší pápeži: Bonifác IX., Inocenc VII. a Gregor XII. Po Klementovi nastúpil pápež Benedikt XIII. Parížska univerzita navrhla roku 1394 odstúpenie oboch pápežov a zvolenie všeobecného snemu. Roku 1407 malo dôjsť ku schôdzi oboch pápežov v Savone a k ich obojstrannej rezignácii, ale pápež Gregor XII. z Ríma schôdzu zmaril. **Potom zvolali kardináli koncil v Pise 25. III. 1409, ktorý po márnom jednaní vyhlásil oboch pápežov za schizmatikov,** krivoprísažníkov a za nehodných pápežskej stolice a vydal výzvu veriacim, aby týmto pápežom odopreli poslušnosť. Koncil potom zvolil nového pápeža Petra Filargi z Kandie, ako pápeža Alexandra V. Pretože mnohí západní kresťania s rozhodnutím tohto snemu nesúhlasili a voľbu nového pápeža neuznali, **mala v tej dobe rímskokatolícka cirkev troch pápežov,** čiže tri neomylné hlavy a troch námestníkov Christových na zemi. S pomocou Francúzska, kráľa Václava IV. a niektorých talianskych miest zmocnil sa pápež Alexander V. cirkevného štátu (Vatikánu) i Avignonu, Pápež Gregor XII. utiekol do Neapola a pápež Benedikt VIII. do Tortosy roku 1410. Alexandrov nástupca, pápež Ján XXIII. (17. V. 1410) mal veľké ťažkosti a napokon bol vyhnaný z Ríma. Cisár Zigmund ho vzal pod ochranu a vynútil si zvolanie koncilu do Kostnice 1. XI. 1414, kde bola schizma (po 36 rokoch) odstránená tým spôsobom, že pápež Ján XXIII. bol zosadený 29. V. 1415, pápež Gregor XII. sa dobrovoľne vzdal 4. VII. 1415 a pápeža Benedikta XIII. sa všetci odriekli 13. XII. 1415. Právoplatným pápežom sa stal Martin V., zvolený 11. XI. 1417" (viď Ottov slovník náučný 1904, Praha, strana 988, zv. XXII).

Na tomto mieste sa v Ottovom slovníku tiež uvádza, že schizma r. 1054 nastala **„odlúčením cirkvi východnej".** K tomu treba podať potrebné vysvetlenie, lebo nie je jasné, čo značia slová **„odlúčením cirkvi východnej",** či sa sama odlúčila od nesprávneho učenia, alebo či bola odlúčená preto, že nesprávne učenie nechcela uznať, alebo preto, že sama nesprávne učenie hlásala a zastávala sa ho. Z cirkevných dejín sa dozvedáme, že sa **dlhý čas viedli spory o prvenstvo moci a cti medzi pápežom rímskym a patriarchom carihradským.** Pápež sa usiloval o rozšírenie svojej právomoci nad celou kresťanskou cirkvou ako na Západe, tak aj na Východe, čím bola vážne ohrozená katolicita (všeobecnosť) kresťanskej cirkvi, bolo ohrozené pôvodné apoštolské snemovné zriadenie cirkvi na báze rovnoprávnosti biskupov, čomu sa východná cirkev právom vytrvalo bránila. Vždy zastávala názor a učenie apoštolskej cirkvi, založenej na slovách samotného Isusa Christa a na svedectve Písma svätého, že základom **a jedinou neomylnou hlavou cirkvi je sám Isus Christos,** ktorý jasne povedal: **„Ja som pastier dobrý, ktorý dušu svoju obetuje za ovce... a bude jeden ovčinec a jeden pastier!",** ktorý podľa Jeho slov nikdy svoju cirkev neopúšťa: **„A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skonania sveta!"** Spory o prvenstvo a moc cirkvi **vyvrcholili roku 1054,** kedy na nepokorenú východnú cirkev **uvalili pápežskí legáti kliatbu v carihradskom chráme, kliatbu, ktorú carihradský patriarcha ihneď vrátil na hlavu tých, ktorí ju nespravodlivo vyriekli.** Historickým faktom je, že rímsky pápež nikdy nebol duchovným vládcom nad celou kresťanskou cirkvou. Právomoc **carihradského patriarchu sa rozprestierala nielen nad oblasťami Malej Ázie, ale i na severnú Afriku a na Balkán a po staročia i nad celú južnú časť Talianska.** Z dejín sa dozvedáme, že carihradský patriarcha Fotios (825) odmietol žiadosť rímskeho pápeža, aby mu postúpil pod pápežskú právomoc Bulharskú cirkev. To bol tiež začiatok zostrenia sporov, ktoré vyvrcholili rozkolom roku 1054. **Odvtedy jedni druhých nazývajú schizmatikmi, napriek tomu, že nie je ťažké posúdiť,** kto je pravým schizmatikom, **či ten, kto bráni pôvodné Christovo a apoštolské učenie,** alebo ten, kto zavádza novoty, ktoré stará cirkev nepozná. Je historickým faktom, že od roku 1054 jestvovala jediná kresťanská cirkev s jediným spoločným učením, ktoré bolo formulované na

siedmich všeobecných cirkevných snemoch, z ktorých posledný sa konal roku 787. **Odvtedy sa na Východe nekonal ani jeden cirkevný snem a tiež tam nedošlo k zmene vierouky.** Dovtedy bola cirkev všeobecnou (sobornaja cerkov) a takou zostala jej východná časť dodnes, **kým západná časť sa začala volať „rímskokatolíckou“.**

Po rozdelení cirkvi **dostala východná cirkev názov pravoslávna** na rozdiel od nového, **nepravoslávneho učenia, ktoré sa začalo robiť na Západe a proti ktorému sa pozdvihli veľké protesty v husitskom hnutí,** vo veľkej reformácii a v starokatolíckom hnutí, ktoré kategoricky žiadali návrat k apoštolskému učeniu cirkvi.

K. Dušan Surma.

(Pokračovanie.)

Komu dá história za pravdu?

PÍSANÉ PRE „KULTÚRNY ŽIVOT“.

Článok p. L. Holdoša v 20. č. Kultúrneho života zo dňa 17. V. 1968, je zaujímavý a zapadá do rámca súčasného demokratizačného procesu. Napriek tomu by som chcel pripojiť k nemu niekoľko poznámok.

Bol som takmer 30 rokov pravoslávnym duchovným v Bulharsku a v ČSSR, kde žijem teraz na penzii. Problémy vzťahov uniatskych a pravoslávnych kňazov som prežíval počas niekoľkých desiatok rokov v obidvoch krajinách, veľa o nich viem z vlastnej skúsenosti, veľa som o tom čítal a premýšľal. V čase, keď môj brat zomrel guľkou fašistov pri nevydarenom septembrovom povstaní, bol som vylúčený zo školy a internovaný. Apoštolský administrátor Ronkalli, budúci pápež Ján XXIII., sa zaujímal o rebelanta a v rámci podpornej ľudomilnej akcie ho poslal študovať do Československa. Neskôr som sa s ním stretol v Carihrade, kde som bol Turkami zatknutý a vypovedaný, avšak nie pre známosť s Ronkallim.

Neskúsení mladíci, verbovaní široko organizovanou sieťou, odchádzali vtedy študovať katolícku teológiu, aj keď podľa dohody išlo o ľubovoľnú voľbu štúdia. Zamlčovaním cieľa štúdia sa práve mala vyškoliť potrebná garnitúra pre prácu v únii. Mal som teda možnosť od samého začiatku žiť medzi uniatskymi duchovnými v Bulharsku, Poľsku a v Československu. Často som obchádzal rezidenciu kniežaťa Šeptického, uniatskeho arcibiskupa vo Lvove, jedol som denne pohánkovú kašu a poznal som ľahostajnosť ľudí a vetra-severáka voči opustenému študentovi. Dospel som k poznatku, že hybnou pákou únie bol vtedy nesúrodý nacionalizmus, ktorý postrádal jednoznačné vlastenecké cítenie, ale ktorý bol podložený slovanským jazykom bohoslužobného rituálu. Neskôr — po druhej svetovej vojne — som nadobudol ďalšie cenné skúsenosti s uniatskymi duchovnými, a tie boli trocha iné, než je tomu u pisateľa článku, p. Holdoša.

Myslím preto, že sa k celému problému únie musíme postaviť veľmi opatrne v širšom historickom kontexte. Hodnotenie vtedajšieho dekana Schäfera bývalým vedúcim úradu pre veci cirkevné v r. 1951 a rozšírenie dekanovho prejavu na podporu socializmu v miliónovom náklade sú veci potešiteľné. Otázkou však zostáva, koľko bolo v dobe, o ktorej hovoríme, v Československu podobných kňazov? A či je tento dekan typickým pre vtedajšie stanovisko katolíckeho a farár Spišiak pre stanovisko uniatskeho kňazstva na Slovensku? V dobe likvidácie cirkevných majetkov a v dobe socialistickej premeny dediny stálo katolícke a uniatske duchovenstvo na strane reakcie! V utečeneckých revanšistických kruhoch hrali niektorí kňazi úlohu duchovných pomocníkov proti našej republike. Vatikán stál počas celého obdobia tzv. studenej vojny tvrdo proti socialistickým krajinám. Od času pápeža Jána XXIII. Vatikán robí inú politiku, ale aj tak dodnes neuznal právoplatnosť poľských znovunadobudnutých území pre cirkevnú jurisdikciu a kardinál Wysszynski je fanatickým odporcom socialistického Poľska.

Nemáme v tejto chvíli ucelený obraz o minulosti a potrebujeme k tomu časový odstup, kratší alebo dlhší. Bezprostredná minulosť bola znetvorená deformáciami a plným právom si želáme a pracujeme na tom, aby u nás bol zachovaný socializmus, demokracia, sloboda a pravda. Je však preto správne, keď často opisujeme všetky naše skúsenosti a opatrenia z budovania socialistickej spoločnosti chmúrne a keď sa kajáme i z hriechov, ktoré nimi neboli? Vzniká tu potom celý rad zaujímavých problémov, ktoré by bolo potrebné doriešiť pod zorným uhlom historickej pravdy a národných i štátnych záujmov. Prevzali sme ich ako dedičstvo minulosti a bolo potrebné ich riešiť v súčasnosti. Problém únie sa vlečie ako nezhojiteľný nádor na tele našich národov a vráža klín do bratského spolunažívania slovanských národov usadených v trojuholníku medzi Poľskom, Slovenskom a sovietskou Ukrajinou. Pre tieto závažné okolnosti a pre tie, ktoré uvediem ďalej, bola únia zrušená takmer všade v krajinách socialistického tábora. S výnimkou neveľkých skupín sa uniati vrátili do radov pravoslávnej cirkvi.

Má preto dnes zmysel roznecovať staré vášne a neznačí to v širšom ohľade otáčať koleso dejín naspäť? Pri prekotnom a rýdzo administratívnom pripojení uniatov k pravoslávnej cirkvi sa v r. 1951 bezpochýb urobilo nemálo chýb. Ide však o to, či je princíp správny a či odpovedal vývoju a perspektívam cirkví v Československu, budujúcom socializmus. Prečo by sa malo práve v súčasnosti zachovávať pri živote hnutie, ktoré právom môžeme pokladať za protizmyselné? Uniatstvo bolo vnútené zaostalému pravoslávnemu ľudu feudálnou vrchnosťou pred štvrťtisícročím. Prečo by sme ho mali v dnešnej dobe pri tak odlišnej politickej orientácii oživovať, keď predsa vieme, že bolo baštou, o ktorú sa v tejto oblasti opierali mocenské pozície Vatikánu proti slovanskému pravoslávnemu svetu. V skutočnosti práve rýdzo náboženské poslanie únie nemalo vtedy a nemá ani dnes žiadny pozitívny význam. Pravoslávni kňazi a veriaci boli v sedemnástom storočí odtrhnutí cudzím diktátom od východnej cirkvi. Veriaci sa neradi zmierovali s novotami, bránili sa proti násilnému pripojeniu k Rímu, ale hierarchia a vrchnostenská správa našli spôsob, ako vnútiť veriacim prijatie proklamovaných novôt. Uniatskí kňazi pre svoju horlivosť pre úniu a podporu feudálov obdržali rozsiahle pozemky a uplatňovali svoj takmer neobmedzený vplyv nad veriacimi, predovšetkým využívaním ich zaostalosti, a to pre svoje vlastné ciele.

Pred časom vyšiel v nadkladateľstve Svět sovětů veľmi cenný román o uniatskom farárovi, „Jeden deň dôstojného otca Sojku". Je typické pre tohto kňaza, že stačil iba jeden deň, aby vynikli jeho poburujúce vlastnosti, aby sme v ňom spoznali strojcu a organizátora boja proti robotníckemu hnutiu. Taký bol mravný profil väčšiny uniatskych kňazov. Stavali sa do prvých radov boja proti rozvíjajúcemu sa socialistickému hnutiu v bezprostrednej blízkosti sovietskych hraníc. Pripúšťam, že dôstojný pán Spišiak sa líšil svojím postojom i svojou povahou od typického vzoru uniatskych duchovných. Nepochybujem, že nevinne trpel a že administratívny zásah proti nemu si zaslúži odsúdenie.

V období stalinizmu — ako všetci vieme — ani komunisti neboli niekedy ušetrení prenasledovania, súdneho stíhania a nezaslúženého väznenia. Sám osobne nesiem na sebe následky toho do dnešného dňa. Po perzekúcii roku 1952 som sa nervove zrútil a počas mnohých rokov som poberal len 500 Kčs mesačného invalidného dôchodku. Napriek tomu sa staré rany môžu zahojiť v novom, riadne vyvetranom ovzduší mieru a znášanlivosti. Nepoznal som osobne dôstojného otca Spišiaka, ktorý si zaslúži úctu a uznanie. Poznal som osobne nejedného uniatskeho kňaza a ako Slovania sme si rozumeli veľmi dobre. Spomínam na nich vždy veľmi rád. Tento môj pomer voči nim sa pravdaže netýka životne dôležitého problému, akým je pre naše národy únia a jej zrušenie. Myslím si, že odpor istej časti uniatskych kňazov na východnom Slovensku proti zrušeniu bol vopred zvonka organizovanou akciou, ktorá súvisela s podobnou situáciou na sovietskej Ukrajine, kde uniatska cirkev bola tiež zrušená. Ďalším podnetom bola premena socialistickej dediny na východnom Slovensku, kde sa stávalo, že niekde roľnícke vrstvy kládli odpor tým, že lipli na svojich pozemkoch napriek tomu, že ich tieto nestačili uživiť. Súčasne došlo i k likvidácii cirkevných majetkov. Stalo sa, že kňazi podnecovali nepokoje, a to sa dalo úplne dobre očakávať, lebo kňazi využívali zaostalé vrstvy obyvateľstva, najmä keď sa sami cítili ohrozenými.

Nech sa nám to dnes páči alebo nie, centrá masového odporu museli byť vtedy odstránené. Domnievam sa, že vládni činitelia videli v pravoslávnej cirkvi určitú záruku stability cirkevných pomerov na Slovensku. Boli sme všetci presvedčení, že uniati ľahko sa zlúčia s pravoslávím, ako sa to aj ihneď stalo, takže naviac tým bola upevnená jednota ľudu rovnakého pôvodu. Na podporu správnosti tejto alternatívy prichádzali do úvahy ešte nepatrné rozdiely vieroučné a bohoslužobné. Tieto vieroučné rozdiely môžu však zamestnávať iba teológov, kým veriaci sa správali voči nim s pochopiteľnou ľahostajnosťou. Od dôb sv. Cyrila a Metoda cirkevná slovančina bola v obrane proti prenikaniu katolicizmu na Východ. Tak sa táto slovančina stala základným spojením medzi uniatmi a pravoslávnymi.

Naši ľudia sa modlia rovnakým jazykom, preto by sa mali správať voči sebe s láskou a porozumením. To, čo ich spája, prinútilo značnú časť kňazov, ktorí počuli volanie doby a pochopili správne danú situáciu, k tomu, aby sa zjednotili s pravoslávnou cirkvou. Určitá časť kňazov sa však domnievala, že svojím odmietnutím alebo bojkotom zabrzdia vývoj a posilnia frontu vnútorných nepriateľov socializmu v našej republike. Na východnom Slovensku jestvuje celý rad nevyriešených problémov. Ľud tu nielenže nepredstavuje národnostne jednotný celok, ale narážajú tu na seba i rôzne kultúrne aj cirkevné vplyvy. Pravoslávie malo v minulosti a má aj dnes význam pacifikovania oblasti, kde sídli slovanské obyvateľstvo. Bolo by jeho zásluhou, keby sa mu podarilo uskutočniť túto historickú úlohu odstránením antagonistických smerov obnovovaných po stáročia zásluhou Vatikánu. Preto sa teda nemôžeme čudovať, ak prispelo k uskutočneniu zrušenia únie a chopilo sa teda tejto vhodnej historickej príležitosti.

Vedenie strany a štátu v r. 1950 malo podľa toho tiež svoje argumenty pre zamýšľaný postup. V situácii, vzbudzujúcej obavy o osud socializmu v našej vlasti sa ani zrušenie únie neobišlo bez omylov. Ale ináč sme verili — a nielen my, — že táto akcia bola hodnotená na základe údajov pravdepodobne vieryhodných. Podľa toho sa tiež postupovalo zo strany pravoslávnej cirkvi. Omyly sa však nedajú všade ľahko odstrániť. Je dôležité, a to sme už hovorili, aby v podobných prípadoch bola splnená historická úloha. Je možné, že aj tu platí poučka o stratégii boja, podľa ktorej vojvodca neodmietne rozhodujúcu bitku napriek ľudským stratám, ktoré si boj vyžiada.

Dnes je potrebné veľmi dôkladne zvážiť, čo bolo správne a čo nie, čo bolo omylom a čo zločinom. Ale rozhodne sa staviame proti pokusom pripísať pravoslávnej cirkvi činy, ktorých sa nedopustila, a obviňovať ju z násilností, ku ktorým došlo administratívnymi zásahmi. Chcel by som ešte podotknúť, že násilie ako mravný priestupok sa prieči duchu pravoslávia. Všetci vedia, že dnešná ruská pravoslávna cirkev stojí na stráži mieru, venuje obrovské úsilie a prostriedky pre jeho zachovanie, vždy pranieruje na mnohých mierových konferenciách svetových cirkví genocídu, vyhladenie bezbranných ľudí. Počas Veľkej vlasteneckej vojny sa jej kňazi starali o tyl a pomáhali materiálne i morálne k porážke nemeckých fašistických votrelcov. Počas okupácie bola česká pravoslávna cirkev za svoje vlastenectvo takmer úplne zničená nacistami, jej biskup — mučeník Gorazd bol gestapom usmrtený a jej duchovný Petřek, ktorý poskytol úkryt parašutistom, ktorí atentátom odstránili Heydricha, vytrpel od gestapákov neľudské trýznenia. Pozrime sa teda: m a l á c i r k e v, a l e a k é v y s o k é v l a s t e n e c k é u v e d o m e n i e. Oproti tomu, nech mi je prepáčené, že to uvádzam, uniatski kňazi sa ujímali niekde benderovcov, spolubojovníkov nemeckého fašizmu.

Pravoslávie v svojej podstate je skutočne tolerantné, znášanlivé voči všetkým národnostiam a iným cirkevným útvarom, nelipne vôbec na pozemských majetkoch a nerozmnožuje ich pomocou finančného podnikania, ako to robí cirkev rímskokatolícka. Podľa Garandyho táto cirkev sa usiluje nielen o duchovnú moc. Za touto dymovou clonou sa dajú zistiť, ak na tom niekomu záleží, záujmy čisto svetské a mocenské. A tieto záujmy v príhodnej chvíli môžu ohroziť i nás, ako sa to stalo niekoľkokrát v priebehu našich dejín.

Chcel by som ešte poznamenať: nepochybujem, že v našej cirkevnej politike sa prejavili viac alebo menej chyby, ktoré boli charakteristické pre predchádzajúce dve desaťročia v ČSSR. Musíme popri tom však dávať veľký pozor, aby sme spolu so špinavou vodou nevyliali tiež dieťa. Dlho som premýšľal, kto má pravdu: L. Holdoš z roku 1951, alebo L. Holdoš z roku 1968? Dospel som pri tom k záveru: s výhradou chýb a deformácií, o ktorých píše, a pravdepodobne i ďalších, mal zásadne a v podstate pravdu L. Holdoš z roku 1951. A jemu tiež história dá za pravdu.

R. P.

Prot. Michal KERNAŠEVIČ

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Pokračovanie.)

ZAČIATOK PRAVOSLÁVNEJ MISIE V LADOMÍROVEJ

Ruské misionárske a tlačiarenské bratstvo v Ladomírovej bolo priamym nástupcom a pokračovaním činnosti misionárov kníhtlačiarov Počajevskej Lavry, ktorú založil ctihodný Jov Počajevskij, sv. ostatky ktorého dodnes sa nachádzajú aj v tunajšom pravoslávnom chráme. Ctihodný Jov založil Počajevskú Lavru ešte okolo r. 1618. Bolo to v čase boja za nezávislosť pod vedením Bohdana Chmeľnického.

Viac než sto rokov bojovali počajevskí typografi tlačeným a ústnym slovom s latinizátormi ruského ľudu v Haliči a na Volyni, lebo sa nachádzali pod nadvládou Poliakov do roku 1721, kedy v Petrohrade oslavovali Ništadský mier. Vtedy prestalo vychádzať z ich tlačiarne pravoslávne slovo a začalo sa vydávať slovo proti pravosláviu od baziliánov, ktorí násilím vzali poslednú baštu sv. pravoslávia v Počajeve. Baziliáni vládli v tom kláštori plných 110 rokov.

Roku 1831 prišlo nariadenie vrátiť Počajevskú Lavru tým, ktorým patrila, kto bol jej zakladateľom, teda pravoslávnym. Od toho roku začalo sa nové obdobie Lavry.

OTEC VITALIJ V POČAJEVE.

Ku koncu XIX. st. činnosť počajevskej kníhtlačiarne sa takmer zastavila. Aktívni činitelia zanechali „údolie plaču“ odidúc do večnosti, a vtedy, akurát vhod, poslal Pán Boh do Počajeva nového dejateľa na Nive Pánovej, ktorým bol 30-ročný, energický, vzdelaný muž — archimandrita Vitalij. On prišiel do Počajeva na výzvu svojho abbého arcibiskupa volynského Antonia, pozdejšieho metropolitu kyjevského a predstaveného emigrantskej pravoslávnej ruskej cirkvi, z Alexandrijského misionárskeho seminára, kde bol po skončení Kazanskej duchovnej akadémie profesorom. Bolo to roku 1902. Do r. 1915 práca šla v tlačiarni ako na páse. Uvedeného roku však muselo sa evakuovať. Okolo archimandritu Vitalija zišlo sa 150 mnichov, zapálených za vieru sv. pravoslávia, ktorí okrem svojich rádových povinností tlačeným slovom šírili osvetu medzi svojím ľudom. Mali vtedy 8 rýchlotlačiarenských strojov a jednu rotáčku.

Tlačiareň o. Vitalia bola presťahovaná z Počajeva do Zdolbunova a do Andrejevského skitu bratstva okolo Kazatina. Tam pracovala do revolúcie.

Archimandrita Vitalij bol dva razy odsúdený na trest smrti a len zázrakom dvakrát unikol smrti. Po niekoľkých rokoch však ocitol sa u nás, na východnom Slovensku, v Ladomírovej, kde s Božou pomocou za cenu priam nadľudského úsilia znovu zriadil slávnu počajevskú kníhtlačiareň.

Keď prišiel sem do Ladomírovej — bolo to akurát pred Zvestovaním Panny Márie r. 1923 — s neveľkým kufríkom s cirkevným rúchom a nádobami z Juhoslávie a keď sa proti nemu postavili hneď všetci gr.-kat. a rím.-kat. kňazi s pomocou vtedajšej vlády, resp. jej činiteľov, menovaný misionár na otázku okresného náčelníka, za prítomnosti národa, kto mu dal právo ako cudzincovi viesť otvorený boj s katolicizmom a šíriť tu pravoslávie odpovedal: „Ruskí vojaci, ktorí preliali krv za slobodu tohto národa, ktorí zasiali tieto vaše polia svojimi kosťami, tí mi dali právo tu žiť a učiť tento ľud“.

Náčelník na tieto slová ani jediným slovkom neodpovedal, nasadol iba do auta a odišiel.

ODPOVEDÁME NAŠIM DOPISOVATEĽOM

VERIACIM Z OKOLIA SNINY na ich dopyt odpovedáme takto:

o. Eugen Čiževský sa narodil 9. IX. 1937 v Zdolbunove, ZSSR. Ukončil jeden ročník Pravoslávneho seminára v Prahe dňa 28. X. 1950. Potom absolvoval jednoročný prípravný kurz 1951/1952, potom v r. 1954/55 ukončil druhý ročník a dal sa vysvätiť. Potom študoval len diaľkovo a teraz e š t e n e m á u k o n č e n ý IV. ročník našej fakulty. Pokiaľ ide o o. Pavla Stanku, nar. 20. X. 1937, v Inovci, okr. Michalovce, našu fakultu skončil 28. VI. 1960, na diakona bol vysvätený 20. VII. 1960 a na jereja 31. VII. 1960 v Michalovciach Preosv. Metodom.

VERIACIM Z CEJKOVA odpovedáme, že sme dostali ich obšírny list, vzali sme ho na vedomie a prerokovali jeho závažný obsah. Uverejníme ho až po tom, keď si overíme niektoré údaje.

Zo života PBF

ÚVAHY PRI ZAPOČATÍ NOVÉHO ROKU

Dňa 1. októbra m. r. v prvý deň mesiaca zasväteného Ochrane Matky Božej, v mene Hospodina sa otvorili brány našej alma mater, Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove. Otvorenie nového školského roku prebiehalo ako inokedy, a predsa tento začiatok vzbudzoval v nás také nezvyčajné myšlienky. Cez veľké a neobyčajne rušné prázdniny mal som možnosť sa stretnúť so starými, dobrými známymi, s ktorými sme sa nevideli už takmer dve desiatky rokov. Každé takéto stretnutie v človeku vyvoláva istú radosť, a to najmä vtedy, keď konštatujeme, že tí dotyční sa zachovali pri dobrom zdraví a duchovne naskutku vyrástli. Potiaľ teda bolo by všetko v poriadku. Ale napriek tomu, že tých našich známych bolo viac, oni všetci sa v jednom zhodovali, že namiesto opätovania radosti zo vzájomného stretnutia, akosi jednohlasne prízvukovali toto: *„Pravoslávnym už odzvonili, vaša bohoslovecká fakulta už patrí minulosti, veď 90 % vašich študentov už odišlo!“* Takými a tým podobnými slovami sa ozývali hlasy *„záchrancov pravého kresťanstva“* a to ako víťazné zvolanie nad „nepravými kresťanmi“.

Chápem a schvaľujem radosť človeka nad šľachetnými úspechmi svojho brata, i sestry, ale nechápem ako možno triumfovať nad tzv. likvidáciou najbližších bratov-kresťanov, ktorí majú iba jedinú vinu, že v podstate patria medzi tých istých vyznavačov Boha a oslavujú ho tým istým obradom. Nech mi to nik nezazlieva ale ja takéto gesto nazývam škodoradosťou, čo vonkoncom nie je etické a tobôž nie kresťanské.

Predpovede zaujatých *„prorokov“* sa nesplnili. Na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove sa začal nový školský rok, i keď z niektorých ročníkov 1—2 študenti vystúpili. Ale jadro a väčšina zostala, a to i napriek tomu, že z druhej strany sa urobilo všetko, aby len naša fakulta bola zlikvidovaná. I keď pravoslávna cirkev potrebuje každého bohoslovca, jednako sa uspokojila so stratou tých jedincov, ktorí už pri prvej skúške neobstáli.

Áno, Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove pokračuje v svojej ťažkej a zodpovednej práci, aby tu boli vychovaní dobrí kňazi pravoslávnej cirkvi a dobrí občania našej socialistickej vlasti. Pravoslávny bohoslovec musí byť pravoslávnym nielen podľa mena, ale aj podľa skutkov. Musí vychádzať z Christových slov: *„Po tom poznajú všetci, že ste moji učeníci, keď sa budete milovať vospolok“* (Jn. 13, 35). Christova láska je vizitkou pravoslávneho kňaza. Teda nie povýšenosť, nafúkanosť a ignorovanie iného náboženstva, ale skromnosť, duševná vyrovnanosť a ekumenický duch.

PBF vychovala a bude vychovávať takých kňazov, ktorí budú naskutku Christovými služobníkmi, teda takými, ktorí budú milovať svoje, ale pritom budú mať úctu aj k presvedčeniu druhého. Áno, sú to a budú to aj naďalej kňazi, ktorí sa nikdy nedopustia akéhosi posvätného teroru, ako je pálenie antiminsov, bohoslužobného rúcha, chrámových potrieb, znovuvysvätenia chrámov a pod. nerozvážnych činov.

Teraz sine ira et studio, aspoň letmo pohliadnime, kto je vlastne lepším kresťanom, či ten, ktorý za svoje náboženské presvedčenie pokorne znáša nadávky a potupenie a či ten, kto druhého uráža, rozbíja dvere chrámov, znovu vysväcuje „pravoslávnymi znesvätené chrámy“, neuznáva pravoslávnymi kňazmi podané sväté tajiny a znovu prevádza vo veľkom krsty, sobáše a pohreby? Či hádam tí sú naozaj Christovými, ktorých skutky pohoršujú aj neveriacich, tak, že poslední potom právom píšu napr. toto: *„Naozaj, náboženské trenice v niektorých obciach nášho okresu nám prerastajú vo vážny spoločenský problém“.* (Východoslovenské noviny — zo dňa 15. okt. 1968: *„Rozdvojené mesto“).*

Je nesporné, že v týchto náboženských treniciach sa pokračuje, ale buďme už raz Christovými, teda vyznavačmi Kniežaťa Pokoja a Lásky. *Podľa príkladu arcipastierov sv. otca Athenagora, pravosl. patriarchu carihradského a sv. otca Pavla VI., pápeža rimskeho, podajme si aj my svoje pravice a radujme sa z toho, že jedni i druhí sme vyznávačmi a ctiteľmi Isusa Christa a Božej Matky, Panny Márie.* Nechajme stranou to, čo nás rozdeľuje a majme na zreteli výstižné porekadlo: *„Duobus litigantibus tertius gaudet“.* Áno, konečne už raz pochopme, že naše hádky a nedorozumenia prispejú iba tomu tretiemu.

Preto i jedni i druhí urobme všetko, aby naše skutky potvrdzovali, že sme skutočne vyznávačmi Isusa Christa. A iba vtedy sa budeme môcť nazvať Christovými, keď pôjdeme tou cestou, ktorú nám ukázal On, bez výhrady prijmeme tú pravdu, ktorú hlásal On a budeme žiť životom Jemu podobným, veď jasne to povedal: *„Ja som cesta i pravda i život“.* (Jn. 14, 6).

ThDr. Št. Balogh

VÁŽENÍ ČITATELIA! Pri príležitosti začiatku Nového roku 1969 prajeme Vám všetkým veľa Božieho požehnania, zdravia, spokojnosti a síl pri upevňovaní svätého Pravoslávia v našej milovanej vlasti. Prosme Boha, aby nám pomáhal v našom spoločnom úsilí i v roku 1969.

Redakcia.

EŠTE OD NÁŠHO DOPISOVATEĽA...

Môj spolužiak, pravoslávny duchovný, ktorého meno neuvádzame z pochopiteľných príčin, mi dal k dispozícii tento list s tým, aby bol uverejnený v našom časopise Odkaz sv. Cyrila a Metoda, avšak aby jeho meno nebolo uverejnené. Prosím redakciu Odkazu sv. Cyrila a Metoda, aby láskavo tento list v úplnom znení uverejnila. V. Kočemba, v. r.

UVÁDZAME TEXT SPOMENUTÉHO LISTU:

„Neviem čo si? Nepísal si! Či si pravoslávny, alebo gr. kat.? Nemôžem Ti teda dôkladne odpovedať na Tvoju otázku, pred ktorú si ma postavil, aby som Ti napísal. Jedno Ti oznamujem, že reči, ktoré si počul, sú pravdivé. Lenže moja pravda je taká, že ma dávali do Údola pri Starej Ľubovni a ja som tam nechcel ísť. Spomínaná udalosť bola príčinou toho, že sa o mne šíria všelijaké správy na východe. Veci sa majú takto: Ja mám v Úbreži silnú pozíciu, nechcú ma stade pustiť. Dr. Murín si však vzal za úlohu dať ma z Úbreža preč aj za cenu toho, že ma suspenduje. To sa mu aj podarilo. Lenže ma suspendoval iba na papieri a v skutočnosti ja si slúžim aj naďalej. Teda neprávom to so mnou urobili, a tak ja nerešpektujem nesprávne rozhodnutia. Veď poznáš augustové udalosti, že keď naši predstavitelia boli mimo nášho územia, ale ľud si ich žiadal späť, že sa opäť ujali svojich funkcií. Inač z listu vysvitá, že si veľký optimista. Daj si ale pozor, lebo keď vtáčka chytajú, pekne ho hladkajú. A ver, že nikdy nás nebudú mať v láske, vždy budeme len pravoslávni. **Tento prívlastok nám zostane až do smrti. Teda opatrne v tomto smere. Máš pokoj a keď ho chceš stratiť, môžeš sa rozhodnúť. Na záver Ti všetko najlepšie želám** a úprimne upozorňujem, nezrádzaj, **dosť našich už zradilo, do čoho aj ja spadám. Tvoj spolužiak** J. Mantič, gr.-kat. farár.

Zo života zahraničných pravoslávnych cirkví

ISTANBUL: Po mnohých rokoch navštívili predstavitelia tureckých úradov ekumenický patriarchát. V delegácii bol nový starosta mesta a členovia parlamentu. Rozhovory sa týkali otázok gréckej obce v duchu zlepšených vzájomných vzťahov medzi oboma národmi a štátmi.

ATÉNY: Aténsky arcibiskup Jeroným vydal prevolanie k mládeži, aby počula pozvanie a vyhovela mu záujmom o kňazské povolanie. V skutočnosti asi 1 milión veriacich v krajine je bez duchovnej opatery. Tisíc farností nie je obsadených. Kandidátov na kňazstvo síce bolo v poslednom čase takmer 2000, ale nepatrná časť z nich skončila prípravné štúdium. — Štátny režim nalieha, aby bola uskutočnená ďalšia čistka medzi duchovenstvom, najmä vyšších hodností a aby prestarnutí odišli na odpočinok.

FRANCÚZSKO: Metropolita Antonij a vladyka Peter, nový biskup exarchátu západoeurópskeho, usporiadali tlačovú konferenciu o otázkach pravoslávia na Západe. Podľa nej mládež, ktorá sa narodila uprchlíkom už v cudzine, sa cíti francúzskou. Staršia generácia sa ešte nachádza v určitom napätí dvoch kultúr, ale ináč pravoslávna cirkev sa v krajine udomácnila. Žije tu na 100 000 veriacich rozličných národností, pravda, cirkevná správa nie je jedna, ale rôzna, podľa národnostného pôvodu. Žijú tu Rusi, Gréci, Rumuni, Srbi a i.

PATRIARCHA ATENAGORAS oslávil svoje 20. výročie nástupu na patriarší stolec v Istanbule. Pri zasadaní biskupskej synody prehovoril metropolita Meliton o živote a diele 83-ročného jubilanta. Svoj úrad spravuje pevne a prorocky ukazuje na cestu. Je pre celý kresťanský svet symbolom pravdy, lásky a pokoja. V budúcnosti sa patriarchát bude venovať nielen úlohám stáda okolo stolca, ale medzipravoslávnej jednote, príprave všepravoslávneho snemu a zodpovednej podpore zjednotenia kresťanov.

FÍNSKA PRAVOSLÁVNA CIRKEV je autonómna od 26. 11. 1918, čo bolo schválené carihradským i moskovským patriarchátom a, pravdaže, i štátom. Dňa 24. 11. 1968 bola jubilejná slávnosť pri príležitosti 50. výročia tohto aktu. Slávnosť sa konala v sídelnom meste pravoslávnej cirkvi Kuopio za prítomnosti prezidenta republiky dr. U. Kekkonena.

Episkopát tejto cirkvi vydal 11. 8. 1968 „okružný list" veriacim zo zasadania pútnikov v monastieri Nové Valamo, aby bol prečítaný na všetkých farnostiach. Arcibiskup Pavel a helsinský biskup Alexander v liste pripomínajú, že svetlo pravoslávia svieti vo Fínsku takmer tisíc rokov. V Karélii hlásali pravoslávie Sergij, German, Arsenij a Alexander. Apoštolom ďalekého Severu bol otec Trifon. List oslavuje ich pamiatku. V priebehu 50. rokov ušľachtilí mužovia a ženy vytvorili nezávislosť cirkvi, ktorým prvým vedúcim bol arcibiskup German. Kňazi, speváci a farskí činitelia vynaložili veľké úsilie pre zachovanie pravoslávia, ktorého veriaci sú roztrúsení po celej krajine. Ich dielom bolo uskutočnenie rekonštrukcie cirkvi po vojne. Radujeme sa, keď vidíme život na našich farnostiach a bohatstvo nových úspechov. Štát pomáha cirkvi.

Kresťania v našej dobe sú vystavení duchovným prúdom, z ktorých mnohé ohrozujú ich vieru, najmä u mladšej generácie. Ľudská viera je silne skúšaná, ale sväté Písmo hovorí, že tak musí byť. Pšenica a burina rastú spoločne až do žatvy. V našej krajine tiež jestvuje rúhanie. Temno zachvacuje človeka, ktorý sa vzdialil od Boha. Ten, kto popiera Boha, upadá do samoodcudzenia.

Preto musí svetlo viery široko svietiť, aby podľa možnosti bolo čo najviac ľudí zachránených od skazy. Posielame Vám jubilejný list, aby sme oduševnili všetkých pre apoštolské dedičstvo viery. Nejde o pasívne vlastníctvo, ale o činorodosť, o svedomitý život a o priateľstvo členov cirkvi, nasledujúcich Christa. Pestujte vzájomnú lásku a mier a buďte vzdialení od nesvornosti, ktorá je hanbou kresťanov. Láska k človeku nech je ozdobou Vášho pravoslávia. Zverme Christu svoj život.

Správy zo života michalovskej eparchie

EXKARDINÁCIA.

— *D. o. Ladislav Bilý,* pravoslávny novokňaz, bol s platnosťou od 15. novembra 1968 prepustený zo zväzku pravoslávneho duchovenstva michalovskej eparchie do zväzku pravoslávneho duchovenstva prešovskej eparchie.

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

— *Vo štvrtok 21. novembra 1968 v deň sviatku Vvedenija vo chrám Presv. Bohorodičky.* Preosvietený vladyka CYRIL, biskup michalovský, *slúžil archijerejskú sv. liturgiu v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach* za asistencie predstaveného chrámu d. o. Štefana Horkaja a účasti veľkého počtu veriacich. Preosvietený vladyka predniesol príležitostnú kázeň a udelil veriacim svoje arcipastierske požehnanie.

PRVÁ SVÄTÁ LITURGIA

— V nedeľu dňa 17. novembra 1968 v obci Zemplínske Hradištia, okres Trebišov, konala sa milá slávnosť, na ktorú sa zhromaždili vo veľkom počte pravoslávni veriaci z celého okolia. *V tento deň v miestnom pravoslávnom chráme slúžil svoju prvú sv. liturgiu rodák z tejto obce, pravoslávny novokňaz Ladislav Bilý,* ktorého veriaci slávnostne s procesiou pri speve duchovných piesní vyprevadili do chrámu, kde ho privítal správca miestnej farnosti, d. o. t. arcidekan Štefan Pavlík. *Prvú sv. liturgiu svoju vykonal o. Ladislav Bilý za účasti svojich profesorov, d. o. mitr. prot. Dr. Eliáša Kačura a d. o. prot. Dr. Štefana Balogha a prítomnosti d. o. dekana Petra Semancu, d. o. dekana Juraja Kocu a d. o. Juraja Kačalu.*

Po prečítaní sv. Evanjelia k novokňazovi a jeho rodičom obrátil sa s milými slovami d. o. prot. Dr. Štefan Balogh a pri ukončení sv. liturgie predniesol príležitostnú kázeň d. o. mitr. prot. Dr. Eliáš Kačur.

Po ukončení sv. liturgie prehovoril k veriacim novokňaz d. o. Ladislav Bilý a udelil veriacim svoje novokňazské požehnanie.

(M. Š.)

Rôzne

POP. Zrazu sa v čs. tlači objavilo toto pomenovanie pravoslávneho kňaza. Samozrejme, že za účelom zosmiešnenia. A pritom názov pop vznikol z gréckeho papas, značí otec. Kňaz je napokon otcom duchovným, ako ho volajú niektorí veriaci. Z „papas" vznikol i pápež, ktorý sa ostatne anglicky volá „pope".

SRC. Metropolita chalcedónsky Meliton z carihradského patriarchátu bol zvolený podpredsedom ústredného výboru SRC. Podľa neho má byť ekumena zberňou všetkých kresťanských síl. Teologická spolupráca účastníkov valného zhromaždenia SRC bola tvorivým zážitkom. Javí sa potreba teologickej obnovy. Ekumenické hnutie potrebuje bohoslovie, ktoré by znovu objavilo kozmický pohľad otcov nerozdelenej cirkvi, teológiu všetkého stvorenia, usilujúcu o zmierenie a jednotu. Potrebujeme ekumenickú ekkleziológiu, učenie o cirkvi, jej jednote, spočívajúcej na princípoch nerozdelenej cirkvi, aby sme dospeli k správnemu pochopeniu pojmu a podstaty cirkvi.

Spolupráca s čs. evanjelikmi. Dňa 1. decembra m. r. sa v Prahe konal zjazd československej cirkvi evanjelickej, ktorý spomínal na 50. výročie zjednotenia českých luteránov a kalvínov r. 1918. Okrem spomienky sa prednášajúci zaoberali výhľadom práce a svedectva cirkvi v dnešnej dobe a v budúcnosti. Na zjazde sa zúčastnil tiež zástupca našej cirkvi. Čs. evanjelici majú združenie „Kostnická jednota". V súčasnosti sa uvažuje o spolupráci s ostatnými cirkvami a kresťanmi, včítane našej cirkvi. Naša cirkev sa takisto zúčastní na spoločnom týždni modlitieb, ktorý sa uskutočňuje v januári. Tohto roku je ústrednou témou tohto týždňa výrok Písiem: Evanjelium — Božia moc (Rim. 1, 16). Témy jednotlivých dní z ústredného vyplývajúce, sú tieto: Evanjelium — moc zjavenej pravdy, odpúšťajúca moc, oslobodzujúca moc, obnovujúca moc, so zlom bojujúca moc a moc zmierenia. Naši pracovníci spolupracujú tiež v rôznych pracovných skupinách, zriadených pri ekumenickej rade čsl. cirkví.

Posmrtná spomienka

V hlbokom zármutku a bolesti vyprevadili veriaci obce Sukov dňa 23. XI. 1968 na večný odpočinok svojho kurátora a kantora br. IVANA DŽUGANA, ktorý zomrel náhle vo veku 49 rokov. Menovaný sa narodil 12. X. 1919 v Sukove, bol vzorným občanom a kresťanom. V občianskom živote vykonával veľa funkcií. Naša farnosť stráca v zomrelom vzorného kurátora, ktorý sa zaslúžil i pri výstavbe novej farskej budovy. Na jeho pohrebe sa zúčastnilo veľa veriacich z okolitých obcí, ktorí so slzami v očiach br. Džugana odprevadili na večný odpočinok. Pohrebné obrady vykonali: d. o. Michal Bega z Medzilaboriec, d. o. Michal Olexa z Čabín, d. o. Ján Paraska z Vydráne a miestny duchovný Ján Sičak.

Lúčime sa s Tebou, drahý náš kurátor, slovami starozákonného mudrca Siracha: „Bol si milý Bohu, milý ľuďom, a preto pamiatka Tvoja bude požehnaná."

Vičnaja jemu pamjať!

Ján Sičak, duchovný